herpy

GECKOR

Masobe gecko

Paroedura masobe

En sällsynt, mörk och vitprickig gecko med stora ögon från de fuktiga skogarna i östra Madagaskar. Arten är skygg, kräver ett svalt och fuktigt klimat och är hotad i naturen, så den passar den erfarna hållaren som nöjer sig med att titta och inte hantera.

Familj: Gekkonidae

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**16-20 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**8-10 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Trädlevande och marklevande**
Biotop	**Regnskog**
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**45 × 45 × 45 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**23-25 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
UVB	**Behövs inte**
Föda	**Insekter, små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor) och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**12 mån.**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Kullar per år	**3-5**
Inkubation	**60-240 dagar** vid 28 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Starkt hotad (EN)**

Om arten

Paroedura masobe är en medelstor nattaktiv gecko med mörk, nästan svartbrun grundfärg, översållad med vita fläckar, och med mycket stora ögon. Artnamnet kommer från de malagassiska orden maso, öga, och be, stor. Geckon har häftfötter under tårna och kan därför klättra på låga grenar och buskar, men den tillbringar också tid nere vid marken och räknas därför som halvt trädlevande.

Arten beskrevs första gången 1994 av Nussbaum och Raxworthy och blev snabbt eftertraktad inom terrariehobbyn. Den hör till släktet *Paroedura*, som är utbrett på Madagaskar och Komorerna. Släktet innehåller både marklevande och klättrande arter.

En vuxen *P. masobe* blir 16-20 cm inklusive svans och lever 8-10 år i fångenskap. Den räknas som den största arten i släktet. Djuret är försiktigt och stressas lätt av störningar och flyttningar. Det kan sluta äta om det hanteras eller flyttas för ofta. På dagen gömmer det sig under bark och i lövförna.

Arten är hotad i naturen och står på IUCN:s rödlista som starkt hotad (EN). Avel i fångenskap är fortfarande sällsynt och kräver erfarenhet, så arten är inte rätt ställe att börja på.

Utbredning och livsmiljö

Paroedura masobe finns bara på Madagaskar, i regnskogarna i den centrala delen av östkusten. Den är känd från lågt belägen skog i Zahamena, i norra änden av korridoren mellan Zahamena och Ankeniheny, vid Betaikankana i korridorens sydöstra del och i Betampona-reservatet.

Det sammanlagda område där arten kan förekomma uppskattas till omkring 410 km², men skogen är så splittrad att den faktiska utbredningen sannolikt är under 100 km². Arten ses sällan, och beståndet minskar. Den lever på mellan 300 och 600 meters höjd.

> **Naturlig utbredning:** Madagaskar.

LIVSMILJÖ

Geckon lever i fuktig primär regnskog i låglandet och på de lägre sluttningarna, från omkring 300 till 600 meters höjd, men har också hittats i kraftigt störd skog vid Betaikankana. På dagen gömmer den sig under bark och i lövförna. På natten jagar den insekter på låg vegetation och på stammar, oftast 1-4 meter över skogsbotten.

Klimatet i området är svalare än på de tropiska kusterna. Temperaturen ligger typiskt mellan 16 och 27 °C på sommaren och mellan 9 och 20 °C på vintern, med tydliga skillnader mellan dag och natt. Luften är fuktig, särskilt på natten. Det är just det klimatet terrariet ska efterlikna: måttlig värme på dagen, svalare nätter och hög luftfuktighet. Skogen försvinner till jordbruk, timmeravverkning och insamling av andra skogsprodukter, och det är huvudorsaken till att arten är hotad.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet djur ska ha minst 45 × 45 × 45 cm (längd × bredd × höjd) i glas eller akryl. Större är bättre, eftersom arten använder både botten och de låga grenarna. Håll djuren enskilt, eller ett par i ett större terrarium med många gömställen. Ungar hålls var för sig.

Inred terrariet som ett tätt underskikt i regnskogen med grenar, korkbark, korkrör och många mörka, fuktiga gömställen både högt upp och vid botten. Levande växter ger både skydd och fukt. Som bottensubstrat lämpar sig en blandning av torvmull, kokosfiber och sandig jord väl, eftersom den håller kvar fukten och samtidigt dränerar. Ta bort spillning och urinsyra regelbundet, och byt botten vid behov. Terrariet ska ha ventilation så att luften inte står stilla.

TEMPERATUR

På dagen ska temperaturen ligga på 23-25 °C, och på natten får den sjunka till 18-22 °C. Arten behöver ingen värmelampa eller hotspot, och den tål kyla bättre än värme: på vintern får natten gärna sjunka något under 18 °C.

Värme över 30 °C under längre tid ska undvikas, eftersom det kan ge uttorkning, organsvikt och död. Placera terrariet svalt, bort från sydvända fönster, och använd en digital termometer. Under varma somrar kan aktiv kylning bli nödvändig. Djur som gömmer sig hela tiden, inte äter och verkar slöa är ofta för varma.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska ligga på 60-80 %. Spraya terrariet på kvällen så att det är fuktigt på natten, när djuret är aktivt, och låt det torka upp lite under dagen. En hygrometer visar om nivån hålls.

Ställ fram ett fuktigt gömställe, t.ex. en liten låda med fuktig sphagnum, så att hudömsningen går helt igenom. En grund skål med friskt vatten kan stå framme, men den är inte nödvändig när man sprayar varje kväll. Ständigt våta förhållanden ger mögel, så botten ska inte vara sumpig, och ventilationen ska vara i ordning.

LJUS OCH UVB

Arten är nattaktiv och lever på skogsbotten och i lövverket, så UVB är inte nödvändigt. En vanlig dag- och nattrytm räcker, gärna med 12 timmar ljus och 12 timmar mörker. Använd en timer.

Levande växter kan ha nytta av ett lysrör för växter. Håll ljuset svagt och diffust, så att djuret har skugga och mörka platser att dra sig tillbaka till. På natten ska det vara helt mörkt.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Arten äter insekter. Ge syrsor, kackerlackor och mjölmask. Insekterna ska anpassas efter geckons storlek, för både för stora och för små byten ignoreras ofta. Utfodra insekterna med frukt, grönsaker eller en foderblandning i ett par dagar innan de ges vidare, och pudra dem med kalk och ett multivitamin så att skelettet håller.

Unga och halvvuxna djur får 4-5 små insekter dagligen eller varannan dag. Vuxna djur utfodras 3-4 gånger i veckan med omkring 4-6 insekter åt gången. Utfodra på kvällen eller natten när djuret är mest aktivt, och ta bort insekter som inte har ätits upp.

En kost med enbart syrsor ger skev näring, så variera. Honor i avel behöver extra kalk och får med fördel uppfödda sniglar eller gråsuggor minst två gånger i månaden. Använd aldrig vildfångade foderdjur, eftersom de kan bära på parasiter.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

BETEENDE OCH HANTERING

Paroedura masobe är skygg och känslig. Den passar bäst för att observeras, inte hanteras. Täta störningar och flyttningar stressar djuret och kan få det att vägra föda, så håll hanteringen på ett minimum.

Geckon är mest aktiv på natten och gömmer sig på dagen under bark och i löv. Erfarenheten av flera djur tillsammans är begränsad, men ett par kan hållas och föras i avel i ett större terrarium. Ungar ska dock hållas åt var för sig för att undvika aggression från de vuxna. Ge alltid många gömställen och dela djuren om oro uppstår.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Djuren blir könsmogna efter omkring ett år i fångenskap. Könsskillnader och vikt hos arten är föga kända, så använd samma metoder som hos andra geckor i släktet: hanarna har en tydlig buktning vid svansroten, där hemipenis ligger. Ge honan god kondition och kalk innan hon sätts i avel, eftersom äggläggningen belastar henne.

PARNING

Lyckad avel i fångenskap är fortfarande sällsynt och svår. Djuren är känsliga, och parningen kan lätt störas av förändringar i omgivningen eller av hantering. Någon bestämd avelssäsong eller vilopaus är inte känd, så håll djuren under stabila förhållanden och se hur de reagerar.

Avel bör bara försökas av erfarna hållare. Honan kan bli utsliten eller dö om hon lägger för många ägg utan tillräckligt med kalk och näring.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger 1-2 hårdskaliga, nästan runda ägg åt gången, omkring 18 × 17 mm. Det kan ske 3-5 gånger om året. Obefruktade ägg är vanliga, särskilt det första året, då tre av fyra ägg kan vara obefruktade.

Erbjud en äggläggningsplats i ett dolt hörn med fuktig torv eller kokosfiber. Äggen ska flyttas försiktigt över till en inkubationslåda, och de får inte vändas, eftersom det kan skada fostret. Ge honan extra kalk och näring hela säsongen.

INKUBATION

Äggen läggs i en sluten låda med fuktigt substrat och inkuberas vid omkring 28 °C och 60-80 % luftfuktighet. Vänd dem inte. Kläckningstiden varierar mycket, från 60-90 dagar till omkring sex månader och sällan över åtta månader. Ha därför tålamod och kassera inte ägg för tidigt.

Ägg som tydligt är dåliga är gula, möglade eller har fallit ihop. Är du osäker, låt dem ligga lite längre och kontrollera dem försiktigt.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är omkring 5 cm långa vid kläckningen. Håll dem var för sig i en liten, fuktig låda, så att de inte störs av de vuxna eller av varandra. Ge dem små insekter som bananflugor, och se till att luftfuktigheten är hög så att hudömsningen går rätt till.

Flytta ungarna till ett större terrarium allteftersom de växer, och håll temperaturen stabil. Överlevnaden hänger nära samman med moderns hälsa, så se till att hon är i god kondition inför aveln.

Hälsa och vanliga misstag

Paroedura masobe kräver stabila förhållanden, och de flesta problem kommer av fel klimat eller utfodring. Typiska fel är:

- För hög temperatur, särskilt över 30 °C, som ger uttorkning, organsvikt och död. Det är den allvarligaste faran.
- För lite kalk och vitamin, särskilt hos honor i avel. Det ger mjuka, sköra ben. Pudra fodret och ge sniglar eller gråsuggor.
- För låg luftfuktighet, som ger ofullständig hudömsning. Använd ett fuktigt gömställe.
- Stress av för mycket hantering eller flyttning, som kan ge foderavvisning.
- Ensidigt foder med enbart syrsor.

Sjukdomar hos arten är föga kända, och ett djur som mår dåligt kan gå snabbt tillbaka utan mycket förvarning. Ett friskt djur har klara ögon, en fyllig svans och äter regelbundet. Sök veterinär med erfarenhet av reptiler om geckon går ner i vikt, vägrar äta eller verkar slö.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.